

tergrond kwam hij, lettend op het feit dat o.m. in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten de burgers van vijandelijke nationaliteit geïnterneerd waren, midden '42 tot de conclusie dat althans de meeste Nederlandse burgers geïsoleerd moesten worden (niet de Indische Nederlanders die hij op grond van hun gemengde afkomst als 'mede-Aziaten' zag en die hij als uitvloeisel daarvan in de AAA-actie had laten betrekken) en dat aan de werkloze Nederlandse en Indisch-Nederlandse mannen werk moest worden verschaft: voor hen werd bij de zuid-oostpunt van Java een eerste gebied gereserveerd waar zij de landbouw moesten gaan beoefenen en waarheen, zo vertrouwde Imamoera, in een later stadium ook hun gezinnen zouden kunnen vertrekken – wij komen er op terug.

Werd dit alles voldoende geacht? Neen.

Harada was van mening dat tot elke prijs voorkomen moest worden dat de Geallieerden er weet van kregen dat er op Java maar heel weinig troepen gelegerd waren: spionage moest dus met alle middelen worden tegengegaan. Een van de eerste maatregelen welke hij liet nemen, was dat het verhuizen en het maken van reizen werden bemoeilijkt. Begin februari '43 bepaalde een Japanse verordening dat voor elke verhuizing van de ene gemeente naar de andere of van het ene onderdistrict naar het andere een schriftelijke politievergunning nodig was; zulk een vergunning was toen al nodig indien men een reis wilde ondernemen van de ene residentie naar de andere. Voorts werd iedere hoteleigenaar of huisbewoner verplicht, aangifte te doen bij de politie wanneer hij een vreemdeling logeergelegenheid bood. In enkele streken op Java werd nader bepaald dat die aangifte gedaan moest worden binnen drie uur, dat conducteurs en controleurs van de spoor- en tramwegen, van de autobussen en van de veerdiensten er op moesten toezien dat vreemdelingen onder de passagiers, personen dus die vaak al door hun huidskleur opvielen, in het bezit waren van de voor hen geldende persoonsbewijzen welke medio '42 waren ingevoerd (ontbraken die persoonsbewijzen, dan moesten de betrokkenen naar het dichtstbijzijnde politiebureau worden gebracht) en dat in de stedelijke gebieden elk inheems, Chinees of Arabisch gezinshoofd twee keer per maand van middernacht tot zeven uur 's ochtends wachtdiensten moest verrichten – de *desa's* kenden dergelijke wachtdiensten van oudsher.¹

¹ In hetzelfde vlak lag een enkele maanden later, in juni '43, afgekondigde verordening welke inhield dat men voor het verblijf in alle havens en bij andere objecten van militair belang alsook in streken die van militair belang geacht werden, een bijzondere vergunning van de Japanse opperbevelhebber nodig had.